

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel.: 8 706 64 845, 8 706 64 868,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir
sporto ministerijai

2021-12- Nr. (4.6-82E)-
į 2021-12-13 Nr. SR-4830

DĖL IŠVADOS ĮSTATYMŲ PROJEKTAMS NR. XIVP-922 IR NR. XIVP-923

Atsakydami į Jūsų 2020 m. gruodžio 13 d. raštą Nr. SR-4830, teikiame pastabas ir pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. X-242 4, 9, 53, 59, 74, 76, 77 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-922 ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 11, 24, 38 ir 47 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-923“ projekto (toliau – Nutarimo projektas). Nutarimo projekte išdėstyti pasiūlymai dėl Mokslo ir studijų įstatymo projekto patikslinimo yra susiję su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktu derinti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 4, 19, 52, 53, 58, 59, 77 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 77¹ ir 82² straipsniais projektu, kuriam Ekonomikos ir inovacijų ministerija pateikė pastabas 2021 m. gruodžio 20 d. raštu Nr. (4.6-82E)-3-5532.

Manytina, kad Nutarimo projekte siūlomas trumpųjų studijų taikymo principas, kuriuo siekiama padidinti aukštojo mokslo prieinamumą profesinio mokymo programų absolventams ir sudaromos galimybės jiems pratęsti studijas trumposiose ir vėliau koleginiuose studijose, o ne iškart po profesinio mokymo baigimo pereiti į darbo rinką, gali kelti abejonių. Tokiu atveju dalis profesinio mokymo absolventų būtų išimami iš darbo rinkos ir jiems siekiama suteikti aukštojo mokslo diplomus, todėl abejotina, ar tokie veiksmai yra ekonomiškai pagrįsti. Pažymėtina, kad Lietuva yra trečioji Europos Sąjungoje pagal aukštąjį išsilavinimą turinčių 30-34 metų asmenų kategorijoje skaičių (2020 metais – 59,6 proc., ES27 – 41,0 proc.). Ši dalis pastarąjį dešimtmetį išlaiko nuoseklaus didėjimo tendenciją ir yra viena aukščiausių Europos Sąjungoje. Tačiau Vyriausybės strateginės analizės centro atlikta Žmogiškojo kapitalo būklės analizė rodo, kad nežiūrint to, jog lyginant su ankstesnėmis absolventų kartomis, dirbančiųjų aukštos kvalifikacijos darbuose dalis išaugo, nemaža jų dalis – 26 proc. 2019–2020 mokslo metais studijas baigusią aukštųjų mokyklų absolventų dirbo žemesnės kvalifikacijos darbus, nei yra pasiruošę pagal įgytą kvalifikaciją.

Pažymėtina, kad vienas iš svarbiausių kvalifikacijų sistemos elementų yra profesiniai standartai, kurie yra nacionalinis susitarimas ir atspindi jungtinę ūkio sektorius atstovaujančių darbdavių, valstybinių įstaigų ir mokymo įstaigų nuomonę. Profesinis standartas nustato tam tikro ūkio sektoriaus struktūrą ir pagrindinius veiklos procesus, visų lygių sektoriaus kvalifikacijas ir jų aprašus bei tarpsektorines kvalifikacijas. Profesiniai standartai yra privalomi profesinio mokymo lygmenyje, jais vadovaujasi profesinio mokymo įstaigos, kvalifikacijas suteikiančios įstaigos, darbdaviai. Standartų pagrindu atnaujinamas visas profesinio mokymo turinys: modulinės programos, mokymo priemonės ir kompetencijų vertinimas. Dalis profesinių standartų nustato, kad kai kuriose srityse trumposios studijos turėtų suteikti Lietuvos kvalifikacijų sandaros V lygio kvalifikaciją, kuri reikalinga darbo rinkoje, todėl turėtų būti palikta galimybė į trumpąsias studijas priimti ne tik profesinio mokymo programų absolventus, bet ir asmenis, turinčius vidurinį

išsilavinimą ir neturinčius profesinio mokymo įstaigos suteiktos kvalifikacijos. Pavyzdžiui, Informacinių ir ryšių technologijų sektoriaus profesiniame standarte, patvirtintame Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro direktoriaus 2020 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. V1-206, tokios kvalifikacijos yra: Duomenų bazių administratorius, Programuotojas, Sistemų administratorius, Testuotojas, Tinklų inžinierius, Vartotojo sąsajų kūrėjas. Tuo tarpu kiti profesiniai standartai, pavyzdžiui, Statybos sektoriaus profesinis standartas, patvirtintas Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro direktoriaus 2019 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. V1-140, numato, kad stojant mokytis į V lygio kvalifikaciją suteikiančias programas nepakanka tik IV lygio kvalifikacijos pažymėjimo, bet yra privaloma 3 metų darbo patirtis. Pavyzdžiui, norint įgyti Lietuvos kvalifikacijų sandaros V lygio betonuotojo meistro kvalifikaciją, taikomi šie reikalavimai: Lietuvos kvalifikacijų sandaros IV lygio betonuotojo kvalifikacija ir 3 metų darbo, atitinkančio ne žemesnę kaip LTKS IV lygio betonuotojo kvalifikaciją, patirtis. Pažymėtina, kad V lygmens trumpųjų studijų reglamentavimas Mokslo ir studijų įstatyme turėtų būti priderintas prie profesinių standartų ir atitikti jų nuostatas, kurios yra bendras darbdavių, valstybinių įstaigų ir mokymo įstaigų sutarimas. Manytina, kad trumposios studijos, priskirtinos Lietuvos kvalifikacijų sandaros V lygiui, neturėtų tapti tik alternatyviu keliu stojant į pirmosios pakopos studijų programas, tačiau turėtų atitikti darbdavių bendruomenės susitarimus dėl kvalifikacijų poreikio ir darbo rinkos lūkesčius.

Ekonomikos ir inovacijų viceministrė

Jovita Neliupšienė